

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 5, 2016 [Назад](#) [Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 338.24.01

Н. О. Шура,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку, аналізу, аудиту та адміністрування підприємств гірничо-металургійного комплексу
Л. А. Буркова,
кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри обліку, аналізу, аудиту та адміністрування підприємств гірничо-металургійного комплексу
Т. В. Семеняка,
асистент кафедри обліку, аналізу, аудиту та адміністрування підприємств гірничо-металургійного комплексу,
ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг

СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

N. A. Shura,
candidate of economic, docent of a chair of accounting, analysis, audit and administration of mining enterprises
L. A. Burkova,
candidate of economic, senior lecturer of a chair of accounting, analysis, audit and administration of mining enterprises
T. V. Semenyaka,
assistant of a chair of accounting, analysis, audit and administration of mining enterprises,
SIHE «Kryvyi Rih National University», Kryvyi Rih

THE NATURE, IMPORTANCE AND CURRENT ISSUES OF TAXATION IN UKRAINE IN MODERN CONDITIONS OF MANAGING

У статті розглянуто економічну сутність податків, їх трактування вітчизняними та зарубіжними ученими-економістами. На основі цього сформовано три основні концепції трактування податків: плата за послуги держави; перерозподіл національного доходу; примусове стягнення коштів. Проаналізовано стан системи оподаткування в Україні у 2014–2015рр., визначено вплив реформ Державної фіскальної служби на систему оподаткування та величину стягуваних податків.

The article considers the economic essence of taxes, their interpretation of domestic and foreign scientists–economists. On the basis of this formed three basic concepts of interpretation of taxes: fee-for-service state; redistribution of the national income; forced collection of funds. Analyzes the tax system in Ukraine in 2014–2015., the impact of the reform of the State fiscal service at the tax system and the amount of taxes charged.

Ключові слова: *Податки, податкова система, Державна фіскальна служба, оподаткування, податкова реформа, податок на додану вартість, податок на прибуток, акцизний збір, доходи бюджету, місцеві податки.*

Keywords: *Taxes, tax system, Government fiscal service, taxation, tax reform, tax, value-added, income tax, excise duties, profits of budget, community charges.*

Постановка проблеми. Система оподаткування підприємств в контексті її функціонування відображає двоїстий характер податкових відносин. З одного боку, вона відображає інтереси держави, оскільки податки є основним джерелом доходів бюджету, а з іншого – має бути необтяжливою для підприємств, аби не спричиняти ефективності функціонування та зростання ймовірності банкрутства підприємств.

Практика функціонування вітчизняних підприємств свідчить про низький рівень ефективності вітчизняної моделі оподаткування, її недієвість в умовах превалювання ринкових механізмів господарювання. Реформування податкової системи також ускладнюється дефіцитом фінансових ресурсів в економіці та високою вартістю їх залучення, що створює несприятливі можливості для розширення масштабів діяльності підприємств, що в свою чергу призводить до зменшення бази оподаткування основними джерелами поповнення бюджету – ПДВ та податком на прибуток. Отже, досягнення збалансованості податкової системи завжди було одним з актуальних питань. В контексті даного дослідження пропонується розглянути сутність та особливості оподаткування підприємств в Україні, аби сформувати уявленні про перспективи його розвитку в майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань оподаткування підприємств присвячено багато праць як класиків економічної науки, так і вітчизняних науковців. Фундаторами теорії оподаткування можна вважати К. Маркса, Ф. Енгельса, А. Сміта, Д. Рікардо, Жан-Батиста Сея, Л. Клеманса, М. Фрідмена, Жд. М. Кейнса, К. Р. Макконнела, С. Л. Брю та ін. Серед сучасних вітчизняних представників економічної науки в напрямку дослідження оподаткування підприємств можна виділити праці таких науковців, як: О. В. Атаманчук, В. П. Вишневіський, О. М. Десятнюк, К. Ковальчук, А. І. Крисоватий, А. М. Поддєрьогін, Т. Рева, А. М. Соколовська, В. М. Суторміна, Г. М. Тарасюк, В. М. Федосов. Заслужують уваги праці російських науковців С. В. Баруліна, А. З. Дедашева, М. В. Орлова, А. М. Олександрова, Н. І. Тургенева.

Проте у дослідженнях згаданих науковців основна увага присвячена загальним аспектам оподаткування. Вважаємо за доцільне більше уваги приділити особливостям оподаткування підприємств України в сучасних умовах розвитку та постійної трансформації економіки, впливу на неї кризових явищ та інших макроекономічних чинників.

Мета дослідження. Визначити особливості та сучасний стан розвитку системи оподаткування в Україні для формування перспектив її розвитку в майбутньому.

Результати дослідження. Однією із найбільш складних та надзвичайно важливих економічних категорій виступають податки. Їх поява дається першими проявами формування державності та пов'язується з функцією акумуляції коштів для утримання апарату державного управління. Сьогодні податки виступають обов'язковим елементом будь-якої економічної системи держави незалежно від моделі економічного розвитку та політичного устрою. Відсутність податків в економіці держави неможлива, оскільки одразу паралізується її фінансова система, зникає головне джерело бюджетних надходжень, зникає можливість ефективно утримувати апарат управління державою, а останній перестає бути мотивований виконувати свої функції. Відповідно, розмір коштів, який має щорічно збиратись державою у вигляді податків, багато в чому залежить від витрат держави на виконання своїх функцій, що обумовлює важливість взаємного податкового та бюджетного планування.

Генезис поняття податків узагальнено у табл. 1.

Таблиця 1.
Класичні та сучасні підходи до визначення сутності податків в економіці

Автор	Визначення податків	Ключове значення
К. Маркс, Ф. Енгельс [1]	Внески громадян, необхідні для утримання публічної влади.	Плата за послуги держави
А. Сміт [2]	Справедлива ціна народу за плату державних послуг.	Плата за послуги держави
Д. Рікардо [3]	Частина продукту землі і праці, яка знаходиться в розпорядженні уряду	Перерозподіл на користь держави
А.М. Соколовська [4]	Частина багатства, яку громадяни дають державі і місцевим органам влади для задоволення колективних потреб.	Перерозподіл на користь держави
С.В. Барулін [5]	Своєрідна ціна монополістичної купівлі-продажу послуг держави при виконанні нею своїх функцій.	Плата за послуги держави
К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю [6]	Примусова сплата уряду домашніми господарствами або підприємствами грошових коштів (послуг, товарів), яка не є штрафом, накладеним державою (судом) за незаконні дії.	Примусове стягнення коштів
Е. Селігман [7]	Примусовий збір, що справляється державою з окремої особи для покриття видатків, спричинених загальнодержавними потребами безвідносно до вигід платника такого податку.	Примусове стягнення коштів
М. Фрідмен [8]	Примусові збори, що стягуються на користь держави чи суспільства.	Примусове стягнення коштів
М.В. Орлов, А.М. Олександров [9]	Примусове відчуження частини національного доходу трудящих мас на утримання буржуазного апарату.	Примусове стягнення коштів
В.М. Федосов [10]	Підсистема виробничих відносин, які виникають на стадії розподілу в процесі розширеного відтворення, мають вторинний, похідний, перерозподільний характер.	Перерозподіл на користь держави
А.А. Соколов [11]	Збір, який вилучається державною владою для покриття витрат чи досягнення цілей економічної політики.	Плата за послуги держави
В.М. Опарін [12]	Обов'язкові, нееквівалентні, неповоротні, нецільові, регулярні платежі юридичних та фізичних осіб державі, призначені для фінансового забезпечення реалізації її функцій.	Плата за послуги держави
Дж. Мілл [13]	Плата підприємств за сприятливі умови господарювання з боку держави.	Плата за послуги держави
В.Т. Бусел [14]	Обов'язковий грошовий збір, що стягується органами влади з фізичних та юридичних осіб у бюджетну систему за ставкою, встановленою в законодавчому порядку.	Перерозподіл на користь держави
Податковий кодекс України [15]	Обов'язковий безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового кодексу України.	Перерозподіл на користь держави

Узагальнюючи наукові погляди щодо сутності податків (табл. 1) можна виокремити три ключові концепції їх трактування:

1. Плата за послуги, що надає держава своїм фізичним та юридичним особам. Відповідно до цієї концепції, яка претендує на назву «класичної», оскільки її формували родоначальники економічної науки, держава має утримуватись за рахунок певних стягнень зі своїх громадян.
2. Перерозподіл коштів на користь держави. Згідно з даною концепцією, фізичні та юридичні особи мають постійно «ділитися» частиною своїх благ або доходів на користь держави, оскільки саме за рахунок цих коштів держава має можливість виконувати свої функції, а за їх відсутності її робота буде паралізована.
3. Примусове стягнення коштів. Представники даної концепції у своїх визначеннях особливо наголошують на примусовому характері стягнення податків, вважаючи його основою формування всієї податкової системи.

Вважаємо, що кожна з вказаних концепцій має право на окреме існування, проте їх поєднання створює більш точне з нашої точки зору визначення податків, а саме: податки – це обов'язкові платежі на користь держави, як плата за її послуги, що стягуються шляхом перерозподілу національного доходу у примусовому порядку через уповноважені податкові органи та дозволяють ефективно функціонувати державному апарату управління.

Значення податків дійсно важливе для функціонування держави, як єдиного адміністративно-господарського механізму. Як свідчить історія, не одна держава не змогла обійтись у своєму розвитку без податків, оскільки її функціонування у будь-якому випадку потребує певних фінансових ресурсів, які можуть бути зібрані тільки через податки. Виходячи з цього, розмір коштів, що має бути стягнутий у вигляді податків, напряму залежить від тих видатків, які фінансує держава (освіта, наука, медицина, оборона, охорона громадського порядку, управління, спорт, культура, мистецтво тощо). Відповідно, чим більше функцій виконує держава, тим більше вона має справляти сум податків.

Отже, податки є основним атрибутом фінансових відносин у взаємодії її органів управління та населення (суб'єктів господарювання) з приводу отримання від держави певних благ (послуг) та забезпечення можливості виконання державою своїх функцій. Відповідно до масштабів таких функцій у кожній державі може

сформуватися власна модель податкової системи, яка включає методи та об'єкти оподаткування, види та ставки податків, строки їх сплати тощо.

Значення податків також полягає в тому, що вони виступають інструментом державної економічної політики, здійснюючи перерозподіл національного багатства як в територіальному, так і галузевому та соціальному аспектах. Такий перерозподіл допомагає згладжувати соціальну дискримінацію окремих верств населення, а також створює додаткові стимули для інвестиційної та ділової активності, підтримання належного рівня зайнятості, мотивації працівників до ефективної праці. Але така роль податків ефективно реалізується лише за умови такого рівня податкового навантаження на підприємства, який не обтяжує їх діяльності, забираючи вагому частину фінансових ресурсів на сплату податків.

Для дослідження ефективності функціонування податкової системи в Україні в останні роки проаналізовано податкове навантаження на вітчизняні підприємства на основі даних, наведених у роботі [17].

Державна фіскальна служба України (ДФС) забезпечує найбільшу частку доходів Зведеного бюджету України – 83,5%. Зокрема, у 2015 році до Зведеного бюджету України забезпечено 587,1 млрд. грн платежів, що на 162 млрд. грн, або на 38,1%, більше попереднього року. До державного бюджету забезпечено надходжень 487,7 млрд. грн, що на 150,9 млрд. грн, або на 44,8%, більше, ніж за 2014 рік.

Індикативні показники надходжень до загального фонду державного бюджету на основі розрахунків Міністерства фінансів України виконано на 101,3% (рис. 1), додатково забезпечено 6,3 млрд. грн, у т. ч. по головних управліннях ДФС – на 100,4%, митницях ДФС – на 102,6%.

Рис. 1. Динаміка надходжень платежів до загального фонду Державного бюджету України у 2014–2015 рр.

Додатково до бюджету забезпечено надходжень: головними управліннями ДФС – 1,2 млрд. грн; митницями ДФС – 5,1 млрд. гривень. У повному обсязі виконано завдання Міністерства фінансів України з основних загальнодержавних податків (табл. 1).

Таблиця 2.
Темпи приросту зібраних загальнодержавних податків у 2015 році порівняно з 2014 роком

Податки	Темп приросту	
	Абсолютний, млрд. грн	Відносний, %
ПДВ	1,3	1,3
ПДФО	2,5	5,8
Ввізне мито	2,5	6,6
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	2,3	6,2
Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів	0,8	3,5
Частина чистого прибутку, що виплачується до держбюджету	2,2	115,5

Отже, по всім статтям, перерахованим у табл. 2, спостерігається тенденція до зростання сум зібраних податків у 2015 році порівняно з 2014 роком.

З початку 2015 року на рахунки платників податків відшкодовано 68,4 млрд. грн ПДВ. Бюджетний ресурс на відшкодування використано на 105,1% (+3,3 млрд. гривень).

До місцевих бюджетів надходження платежів склали 104,6 млрд. грн, з них 99,4 млрд. грн, або 95,1%, забезпечені ДФС. Темп росту надходжень у 2015 році відповідно до 2014 року становить 112,6% (+11,1 млрд. грн).

Надходження єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок) склали 185,7 млрд. гривень. При застосуванні понижуючих коефіцієнтів до діючої ставки єдиного внеску та без урахування АР Крим та м. Севастополь, Донецької та Луганської областей, надходження від сплати єдиного внеску порівняно з 2014 роком зросли на 15,6 млрд. грн, або на 10,1%.

Розглядаючи динаміку надходжень до бюджету основних податків, силячених з товарів, вироблених в Україні, можна відзначити, що ПДВ є основним джерелом наповнення бюджету.

У 2015 році до загального фонду державного бюджету забезпечено збір ПДВ з вироблених в Україні товарів у сумі 106,7 млрд. грн, що на 32,4%, або на 26,1 млрд. грн, більше відповідного періоду минулого року. Індикативний показник Мінфіну виконано на 101,3%, додатково зібрано 1,3 млрд. гривень (табл. 3).

Таблиця 3.
Динаміка податків, що стягуються до загального фонду державного бюджету з товарів, вироблених на території України, млрд. грн

Види податків	2014 р.	2015 р.	Абсолютне відхилення, (+,-)	Відносне відхилення, %
ПДВ	80,7	106,7	26,0	32,3
Податок на прибуток	39,8	34,7	-5,1	-12,8
Акцизний збір з вироблених на території України підакцизних товарів	30,3	38,8	8,5	28,1
Інші платежі з юридичних осіб:	52,9	48,5	-4,4	-8,4

–рентна плата за транзитне транспортування трубопроводами природного газу	3,0	3,4	0,4	12,8
–рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України	1,6	1,9	0,3	16
–рентна плата за транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України	0,6	0,9	0,3	54,3
–рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів	0,2	0,3	0,1	28,7
–рентна плата за транспортування нафти та нафтопродуктів	0,3	0,3	0,0	16,5
–збір за соціально–економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження	0,2	0,3	0,1	41,7
–рентна плата за користування надрами	42,0	37	–5,0	–12
–збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності	2,8	2,7	–0,1	–2,6
–рентна плата за спеціальне використання води	0,7	0,6	–0,1	–11,3
–екологічний податок	1,5	1,1	–0,4	–26,1

За звітний період до бюджету надійшло 34,7 млрд. грн податку на прибуток. Порівняно з 2014 роком надходження зменшилися на 5,1 млрд. грн (–12,3%). Індикативний показник Мінфіну виконано на 94,3%.

У 2015 році забезпечено надходження до загального фонду державного бюджету:

- акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції) у сумі 38,8 млрд. грн, що на 8,5 млрд. грн більше, ніж у 2014 році;
- акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів – 7,7 млрд. грн;
- акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) – 1,6 млрд. гривень.

На надходження акцизного податку у 2015 році вплинули такі фактори, зокрема, як збільшення обсягів виробництва виноробної продукції, у т. ч. вин виноградних – на 6,9%, шампанського та вин ігристих – на 27% та скорочення у січні–листопаді 2015 року порівняно з минулим роком обсягів виробництва лікеро–горілчаної продукції – на 13,5%, коньяків – на 6,9%.

Забезпечено контроль за цільовим використанням спирту та біоетанолу, які оподатковуються за пільговими ставками акцизного податку.

У звітному періоді за рентними платежами та екологічним податком забезпечено надходження до державного бюджету у сумі 48,5 млрд. грн, або 91,5% встановлених індикативних показників Мінфіну.

Невиконання спричинено несплатою у повному обсязі ПАТ «Укрнафта» задекларованих податкових зобов'язань за I, II та III квартали 2015 року та авансових внесків протягом травня–грудня 2015 року у сумі 6115,5 млн. грн.

Невиконання збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ на 2,6% відбулось за рахунок зменшення майже на 22% споживання газу за 11 місяців 2015 року.

Невиконання рентної плати за спеціальне використання води на 11,3% відбулось за рахунок зменшення задекларованих податкових зобов'язань з початку року на 134,5 млн. грн, або 13,8% порівняно з відповідним періодом минулого року, внаслідок зменшення обсягів фактично використаної води на 93,3 млрд. куб. м.

Невиконання екологічного податку на 26,1% спричинено зменшенням сум декларування екологічного податку, що обумовлено зменшенням обсягів викидів, скидів та розміщення забруднюючих речовин, у т. ч. у зв'язку із зменшенням обсягів виробництва; використанням енергетичного вугілля з меншим вмістом сірчистих сполук та у результаті спалення якого утворюється менша кількість забруднюючих речовин; впровадженням екологічних технологій, які забезпечують повне виключення або зменшення забруднення атмосферного повітря та водних об'єктів.

До місцевих бюджетів забезпечено надходжень у сумі 17,3 млрд. грн, або 29,5%, більше, ніж у 2014 році, у тому числі:

- плати за землю з юридичних осіб – 13,0 млрд. грн, що на 2,4 млрд. грн більше, ніж у 2014 році;
- єдиного податку з юридичних осіб – 4,3 млрд. грн, що на 2,2 млрд. грн більше, ніж у 2014 році;
- місцевих зборів (збір за місяця для паркування транспортних засобів, туристичний збір) – 97,4 млн. грн, що на 10,9 млн. грн більше, ніж у 2014 році (рис. 2).

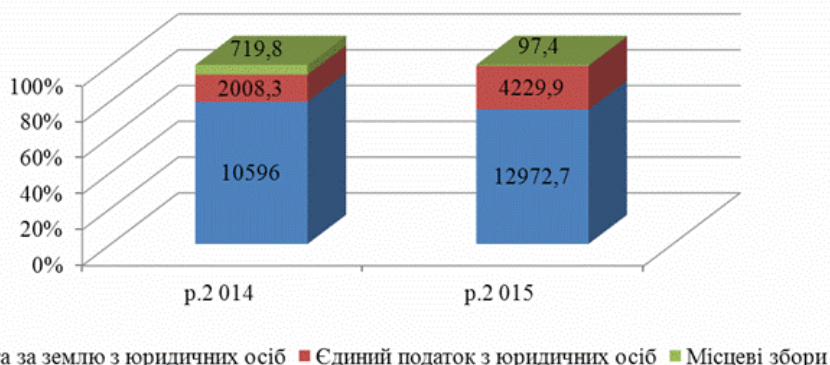

Рис. 2. Структура надходжень по місцевих податках і зборах, млн. грн

На надходження до місцевих бюджетів значною мірою вплинуло те, що у 2015 році:

- скорочено кількість місцевих податків з 6 до 4;
- плату за землю віднесено до місцевих податків і зборів;
- сільськогосподарських товаровиробників виділено в окрему групу платників (четверту групу) єдиного податку;
- для платників єдиного податку третьої групи зменшено ставки єдиного податку.

Податок на доходи фізичних осіб є головним джерелом наповнення доходів місцевих бюджетів та у структурі надходжень займає найбільшу питому вагу (56,2%). У 2015 році до зведеного бюджету надійшло податку на доходи фізичних осіб 90,8 млрд. грн, або 106,5% від встановлених завдань, що на 18,1 млрд. грн більше, ніж у 2014 році, у т. ч. до державного бюджету – 36,0 млрд. грн, до місцевих бюджетів – 54,8 млрд. грн.

До державного бюджету у 2015 році забезпечено надходження військового збору у сумі 9,1 млрд. гривень.

Надходження до бюджету з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, забезпечено в сумі 745,7 млн. грн, що на 700,8 млн. грн більше, ніж за відповідний період минулого року.

Також протягом звітного періоду забезпечено надходжень:

– єдиного внеску – 185,7 млрд. грн, що на 103,4%, або на 6,1 млрд. грн більше ніж у минулому році (97,8% від доведеного індикативного показника, що спричинено зменшенням надходжень по Донецькій та Луганській областях порівняно з 2014 роком на 7,8 млрд. грн, або на 43,2%);

– транспортного податку – 434 млн. грн, або 101,5% від доведеного індикативного показника.

Державною фіскальною службою забезпечено проведення кампанії декларування доходів громадян, отриманих у 2014 році.

За результатами такого декларування подано 645,3 тис. податкових декларацій, задекларовано 54269,4 млн. грн отриманого у 2014 році доходу та 1174,5 млн. грн податкових зобов'язань, що підлягають сплаті до бюджету у 2015 році (на 139,8 млн. грн або на 13,5% більше, ніж за минулий рік).

Надходження плати за землю з фізичних осіб у 2015 році склали 1,86 млрд. грн, що на 370,9 млн. грн, або на 24,9%, більше ніж за 2014 рік, у т. ч. земельного податку надійшло 501,1 млн. грн, орендної плати – 1357,7 млн. гривень.

Станом на 01.01.2016 на обліку в органах ДФС перебуває 3,45 млн. платників податків, із них 1,31 млн. юридичних осіб, 2,14 млн. фізичних осіб – підприємців, у т. ч. 220 тис. платників ПДВ, 3,8 млн. платників єдиного внеску (із них 1,24 млн. – юридичні особи, 2,52 млн. – фізичні особи – підприємці та 40 тис. – громадяни).

У Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків зареєстровано 44,1 млн. осіб, із них 639,2 тис. – іноземці.

З метою створення комфортних умов для платників податків у 2015 році Державною фіскальною службою впроваджено нові електронні сервіси, які дають можливість платникам податків за їх запитом отримати [17]:

– в електронному вигляді податкові накладні, які зареєстровані в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН);

– інформацію про стан електронного рахунку, суму податку на додану вартість, на яку платник має право зареєструвати податкову накладну/розрахунок коригування в ЄРПН, та про складові для обрахунку такої суми;

– відомості з ЄРПН за виданими податковими накладними та розрахунками коригування, зареєстрованими з порушенням граничного терміну реєстрації тощо.

Крім того, для платників ПДВ формуються та надсилаються повідомлення про реквізити відкритих їм електронних рахунків ПДВ.

Також запроваджено сервіс для платників податків щодо надання Витягу з реєстру платників ПДВ. Витяг надсилається на адресу електронної пошти платника, з якої надійшов запит (із зазначенням реквізитів рахунка в системі електронного адміністрування ПДВ).

ДФС реалізовано можливість формування в автоматичному режимі реєстру платників сільськогосподарських підприємств, що обрали спеціальний режим оподаткування ПДВ, для відкриття рахунків у системі електронного адміністрування ПДВ.

У 2015 році значних успіхів досягнуто із залучення платників до подання звітності в електронному вигляді. Через централізовану систему опрацьовано майже 284 млн. документів, надісланих платниками в електронному вигляді, що у тричі більше ніж у попередньому році (у 2014 році – 88 млн. документів). АС «Єдине вікно подання електронної звітності» у 2015 році скористались 1 039,6 тис. суб'єктів господарювання.

За допомогою АС «Єдине вікно подання електронної звітності» ДФС опрацьовано 314,7 тис. електронних повідомлень про відкриття/закриття рахунків платників податків у банках та інших фінансових установах.

Створено умови для започаткування бізнесу протягом 24 годин. Так, між Єдиним державним реєстром юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (далі – ЄДР) та інформаційними системами ДФС запроваджено обмін інформацією в онлайн-режимі з інтервалом не більше ніж 2 години.

Контролюючі органи здійснюють у день отримання відомостей з ЄДР взяття на облік платників податків та передачу до ЄДР даних про взяття їх на облік у контролюючих органах.

Для інформаційної підтримки та технічної допомоги платникам податків у ДФС функціонує call-центр, яким у 2015 році надано 234,2 тис. консультацій з питань подання в електронному виді податкової звітності та реєстрації податкових накладних.

З метою інформування платників податків щодо наявних податкових ризиків та вжиття заходів щодо їх усунення ДФС розроблено автоматизоване програмне забезпечення з формування електронних повідомлень «Податковий асистент».

Для забезпечення реалізації постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2015 р. № 106 «Про удосконалення порядку надання житлових субсидій» ДФС з 01.05.2015 введено у промислову експлуатацію програмне забезпечення щодо надання на запити органів соціального захисту населення інформації з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків (ДРФО) про доходи фізичних осіб, які звернулись за призначенням житлових субсидій.

Щоденно ДФС забезпечує обробку від 500 до 800 запитів від органів соціального захисту населення. Відповіді на такі запити надсилаються на електронні адреси відповідних структурних підрозділів органів соціального захисту населення.

З жовтня 2015 року усі індивідуальні податкові консультації, надані ДФС платникам податків, розміщуються на офіційному веб-порталі ДФС у вільному доступі, що сприяє єдиному підходу при наданні консультацій територіальними органами ДФС та запобігає корупційній складовій при їх підготовці.

Висновки. Соціально-економічний характер податку проявляється в його одночасному існуванні як фіскального інструменту формування доходів бюджету, та як інструменту економічного регулювання і перерозподілу національного доходу. В цьому проявляється двоїста природа податку.

У 2015 році в Україні проходить черговий етап реформування Державної фіскальної служби, що був спрямований на оптимізацію податкових платежів, зменшення їх кількості та покращення якості роботи з платниками податків.

Таким чином, внаслідок підвищення ефективності діяльності ДФС у 2015 році отримано перспективи збільшення податкових надходжень до бюджету, підвищено якість роботи самої фіскальної служби в напрямку обслуговування юридичних та фізичних осіб, в цілому змінено податкову культуру обслуговування платників податків, що ефективно позначиться на динаміці сплачуваних податків.

Література.

1. Маркс К., Энгельс Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства: собр. соч. / К. Маркс, Ф. Энгельс. – 2-е изд. – Т. 21. – М., 1995. – 171 с.
2. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит – М.: Соцэкгиз, 1992. – 782 с.
3. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения / Д. Рикардо [пер. с англ.]. – Соч. – Т. 1. – М.: Госполитиздат, 1955. – 360 с.
4. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на розвиток економіки / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2006. – № 9. – С. 65–81.
5. Барулин С. В. Налоговый менеджмент: учеб. пособие / С. В. Барулин, Е. А. Ермакова, В. В. Степаненко – М.: Омега – Л., 2007. – 272 с.
6. Макконел К. Р. Экономикс: Принципы, проблемы и политика / К. Р. Макконел, С. Л. Брю [пер. с англ.] – М.: Республика, 1992. – 399 с.
7. Селигман Э. Очерки по теории обложения: (Финансовые проблемы военного и послевоенного периода): пер. с англ. – П.: Издательство Северо-западного промбюро ВСНХ, 1924. – 127 с.
8. Фридман М. Современные косвенные налоги. – С.Пб., 1908. – 627 с.
9. Орлов В. Н. Финансы капиталистических государств / В. Н. Орлов, А. М. Александров. – М.: Госфиниздат, 1938. – 396 с.
10. Федосов В. М. Современный капитализм и налоги. – К.: Виш. шк., 1987. – 128 с.
11. Соколов А. А. Теория налогов. – М.: Фин. изд-во НКФ СССР, 1928. – 258 с. – С. 11.
12. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
13. Милль Дж. С. Основы политической экономии [Текст] : в 3 т. Т. 3: Влияние общественного развития на производство и распределение / Джон Стюарт Милль ; [пер. С англ. Издательство "Прогресс"]; [общ. ред. А. Г. Милейковского]. — М.: Прогресс, 1981.— 448 с.
14. Великий тлумачний словник сучасної української мови онлайн. Баз. на 2-ому виданні ВТС СУМ / [голов. ред. В. Т. Бусел, редактори-лексикографи: В. Т. Бусел, М. Д. Василега-Дерибас, О. В. Дмитрієв, Г. В. Латник, Г. В. Степенко]. – Ірпінь : ВТФ Перун, 2005. – 1728 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.slovnky.net>.
15. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) / Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
16. Річний звіт Державної фіскальної служби за 2015 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sfs.gov.ua/data/material/000/166/229980/2015_12_mesyatsev.pdf

17. Звіт про виконання плану роботи Державної фіскальної служби на 2015 рік.

References.

1. Marks, K. and Engel's, F. (1995), *Proishozhdenie sem'i, chastnoj sobstvennosti i gosudarstva: sobranie sochinenij* [The origin of the family, private property and the state: works], Moscow, Russia.
2. Smit, A. (1992), *Issledovanie o prirode i prichinah bagatstva narodov* [A study on the nature and causes of wealth of peoples], Socjkgiz, Moscow, Russia.
3. Rikardo, D. (1955), *Nachala politicheskoy jekonomii i nalogovogo oblozhenija* [Principles of political economy and taxation], Gospolitizdat, Moscow, Russia.
4. Sokolov'ska, A. M. (2006), "Tax policy in Ukraine in the context of its impact on economic development", *Finansy Ukrainy*, vol. №9, pp. 65–81.
5. Barulin, S. V., Ermakova, E. A. and Stepanenko, V. V. (2007), *Nalogovyy menedzhment* [Tax management], Omega – L., Moscow, Russia.
6. Makkonel, K. R. and Brju, S. L. (1992), *Jekonomiks: Principy, problemy i politika* [Economics: Principles, problems and policies], Respublika, Moscow, Russia.
7. Seligman, Je. (1924), *Ocherki po teorii oblozhenija: (Finansovyje problemy voennogo i poslevoennogo perioda)* [Essays on the theory of taxation: (Financial problems of military and post-war period)], Izdatel'stvo Severo-zapadnogo prombjuro VSNH, St. Petersburg, Russia.
8. Fridman, M. (1908), *Sovremennye kosvennye nalogi* [Modern indirect taxes], St. Petersburg, Russia.
9. Orlov, V. N. and Aleksandrov, A. M. (1938), *Finansy kapitalisticheskij gosudarstv* [The Finance capitalist States], Gosfinizdat, Moscow, Russia.
10. Fedosov, V. M. (1987), *Sovremennyj kapitalizm i nalogi* [Modern capitalism and taxes], Vishh. shk., Kuyiv, Ukraine.
11. Sokolov, A. A. (1928), *Teoriya nalogov* [Theory of taxes], Fin. izd-vo NKFS SSSR, Moscow, Russia.
12. Oparin, V. M. (2005), *Finansova sistema Ukrainy (teoretyko-metodolohichni aspekty)* [The financial system of Ukraine (theoretical and methodological aspects)], KNEU, Kuyiv, Ukraine.
13. Mill', Dzh. S. (1981), *Osnovy politicheskoy jekonomii* [Principles of political economy], Progress, Moscow, Russia.
14. *Velykyyj tlumachnyj slovnyk suchasnoi ukrains'koi movy onlajn* [Big explanatory dictionary of modern Ukrainian language online], pod red. Busel, V. T., redaktori-leksikografi Busel, V. T., Vasyleha-Derybas, M. D., Dmytriiev, O. V., Latnyk, H. V., Stepenko, H. V. (2005), VTF Perun, Irpin', Ukraine, Rezhym dostupu: <http://www.slovnyk.net>.
15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Code of Ukraine "Tax code of Ukraine", available at : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
16. Richnyj zvit Derzhavnoi fiskal'noi sluzhby za 2015 rik [Annual report of the State fiscal service in 2015], Kuyiv, Ukraine, Rezhym dostupu: http://sfs.gov.ua/data/material/000/166/229980/2015_12_mesyatsev.pdf
17. Zvit pro vykonannia planu roboty Derzhavnoi fiskal'noi sluzhby na 2015 rik [A report on the implementation of the work plan of the State fiscal service in 2015], Kuyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"